

Проект за регионална гасификација

Земја: Северна Македонија

Број на проект: 51747

Деловен сектор: Енергетика

Вид на известување: Јавно

Еколошка категорија: А

Планиран датум на одобрување: 24 април 2024

Статус: пред одобрување

Објава на Резимето на проектот: 19 февруари 2024 година

Опис на проектот

ЕБОР планира да одобри кредит со државна гаранција во износ до ЕУР 98,6 милиони, на НОМАГАС (Компанијата или Клиентот). Кредитот ќе се користи за изградба на 100% компатибилни за водород (i) интерконекектор за природен гас со Грција (66 км; интерконекација) и (ii) два гасоводи, од Гостивар до Кичево (34 км; Секција 1) и од Свети Николе до Велес (28 км; Секција 2) во Северна Македонија.

Цели на проектот

Инвестицијата ќе снабдува гас во Северна Македонија. Со ова ќе се овозможи забрзано преминување од јаглен кон обновлива енергија, преку затварање на постоечките термо електрани (ТЕ) кои работат на јаглен до 2030 година. Се очекува дека ќе бидат изградени 1.7 GW од обновливата енергија, што ќе резултира во нето 82% намалување на емисиите на стакленичките гасови до 2030 година. Дополнително, Проектот значајтелно ќе го намали загадувањето на воздухот преку замена на (i) неефикасните форми на затоплување на комерцијалниот сектор и домаќинствата и (ii) користење на производи од нафта и цврсти горива. Проектот е 100% компатибилен за употреба на водород и не спречува други решенија со ниска емисија на јаглен за крајните корисници. Проектот го диверзифицира снабдувањето со гас во Северна Македонија преку Транс Адриатскиот Гасовод (ТАГ) и терминалите за течен природен гас (ТПГ) во Грција, овозможувајќи ѝ снабдување на соседна Република Србија. Со ова ќе се подобри конкурентноста на приватниот сектор и ќе се намалат цените на гас, преку зголемена достапност на гас за 2,5 пати (од постоечките 0.8 милијарди кубни метри, на 3,6 милијарди кубни метри), а со тоа и дополнително ќе се поддржи декарбонизацијата на енергетскиот сектор по низок трошок на набавка.

Северна Македонија го усвои Планот за праведна транзиција, во Јуни 2023 година, со што обезбеди заштита на ранливите категории на лица и заедници. Ова беше препознаено и поддржано од Климатскиот Инвестициски Фонд (КИФ и Северна Македонија стана пилот земја за Програмата за забрзана транзиција од јаглен (ЗТЈ). Во оваа насока, ЕБОР помогна да се развие и потпиша Заедничка декларација на КОП 28 со Владата на Северна Македонија и другите партнерски институции, за

платформата на Северна Македонија, со што ќе се обезбеди праведна и забрзана транзиција од користење на јагленот.

Проектот е усогласен со Парискиот договор, и е конзистентен со Стратегијата на ЕБОР за Енергетскиот сектор (2024-2028).

Влијание врз транзицијата

ЕТИ 63

Проектот таргетира квалитети на транзициски влијанија за интегрираност и отпорност.

Интегрираност: Се очекува проектот да ги намали инфраструктурните тесни грла на пазарот и да придонесе во гасификација на централниот и југо-западниот дел на Северна Македонија, кои во моментот не се поврзани со националната гасоводна мрежа.

Отпорност: Проектот ќе постигне диверсификација на набавката со гас во Северна Македонија преку Транс Адриатскиот гасовод (ТАГ) и терминалите со течен природен гас во Грција. Ова ќе ја подобри конкурентноста и ќе ги намали цените на гас (Северна Македонија се потпира само на руски гас од Транс Балканскиот гасовод (ТБГ), преку зголемено снабдување со гас, за 2,5 пати (од постоечките 0.8 милијарди кубни метри на 3,6 милијарди кубни метри), и со тоа дополнително ја поддржува декарбонизацијата по пониска цена на набавка.

Информации за клиентот

НОМАГАС е акционерско друштво во државна сопственост, и лиценциран оператор на преносен систем на гас (ПСГ), основана во Јуни 2022 година, од спојувањето помеѓу двата PSG, Национални енергетски ресурси (НЕР) и АД ГА-МА Скопје (ГАМА).

Финансиско учество на ЕБОР

EUR 98.590.000

Вкупна вредност на проектот

EUR 140.190.000

Еколошко и социјално резиме

Категорија А (ЕСП 2019). Процедурите на Националната еколошка проценка на влијанија (ЕПВ) за интерконекторот Северна Македонија-Грција се одделно завршени, во согласност со националната легислатива на двете земји. Министерството за екологија и просторно планирање (МЕПП) издаде еколошко одобрување за интерконекторот во Јануари 2021 година, пред Клиентот да достави барање за финансирање до ЕБОР. Студијата за еколошко влијание (Елаборат) беше подготвена за гасоводот Свети Николе-Велес во 2021 година, и беше доставена во МЕПП, кое ја

одобри истата година. Ревизијата на ЕСИА за двата гасовода идентификуваше потреба за дополнителни студии за унапредување и ЕСАП активности потребни за постигнување на целосна усогласеност со барањата на ЕБОР. Студиите за изводливост и рути за гасоводот, анализира неколку рути засновани на технички, финансиски, еколошки импликации, итн. Најизводливите алтернативи на изводливост беа понатаму проценети во ЕПБ, споредувајќи го времетраењето и големината на сите потенцијални влијанија на алтернативите на достапните рути. Специфичните модификации на рути беа прифатени, со цел да се избегнат куќи, археолошки наоѓалишта, важни места за птици, други заштитени области и рекреативни локации. Онаму каде што не е возможно да се избегнат сите заштитени области, влијанијата се ублажуваат преку различни мерки, како на пример, минимализирање на преклопување на рутата на гасоводот со граници на заштитените области, сезонски ограничувања на градежните работи за време на чувствителните сезони, стеснување на коридорот за изградба за минимализирање на влијанијата, користење на хоризонтални насочени дупчења, наместо отворено сечење на премин, итн. Дополнително, ќе бидат изведени истражувањата за биодиверзитетот пред изградбата, за да се спречи присуство на било какви заштитени видови во областа каде што се гради гасоводот. Сите работи во близина на заштитените области ќе бидат надгледувани од квалификуван персонал. Сите овие мерки се наведени во Акционите планови за биодиверзитет.

Двата гасовода избегнуваат физичко преселување и го минимизираат користење на приватното земјиште. Во однос на интерконекторот, околу 75 отсто од трајно потребната земја и околу 80 отсто од земјата која што е привремено потребна, е во државна сопственост. Во однос на Секцијата Свети Николе - Велес, државата поседува околу 71 отсто од трајно потребната земја, а околу 70 отсто од неа е привремено потребна. Негативните социо-економски влијанија ќе бидат поврзани со промените во користењето на земјата и живеењето, привремено забранетиот пристап до ресурсите, притисоците на јавните капацитети, услугите и инфраструктурата, непријатностите врз работниците и здравјето и безбедноста на заедницата, како и потенцијалната штета врз културното наследство.

Ризиците од несреќни случаи, може да бидат намалени преку Систем за супервизиска контрола и стекнување со податоци (Supervisory Control and Data Acquisition system - SCADA) кој го контролира протокот и притисокот, и заштита од корозија за заштита на работењето на цевките кои користат катодна заштита, премази и внатрешни слоеви. Редовно ќе се врши детектирање на истекувањето. Со Проектот ќе се имплементира План за подготвеност и реакции за итни ситуации, согласно ризиците на капацитетите и поврзаните активности за изградба и работење.

Моменталното еколошко и социјално работење на компанијата е согласно барањата од националната легислатива. Делумната усогласеност и не-усогласеност се идентификувани согласно одредни барања на ЕБОР. Постоечката неформална пракса за пријавување поплаки и загриженост, треба да биде формализирана и да биде искомунцирана со вработените и изведувачите. Ќе треба да биде креирана Општа политика за човечки ресурси, а клиентот ќе треба да подготви и имплементира процедурални промени. Воспоставувањето на ефикасен менаџмент систем за еколошки и социјални практики, кој вклучува релевантни планови и процедури, како и назначување и обука на персонал за клучните еколошки и социјални, професионални

здравствени и безбедносни, е основа за градење на менаџерскиот капацитет за еколошките и социјални аспекти. Клиентот ќе осигура барањата на компанијата да бидат вклучени во релевантните менаџерски планови на изведувачите, кои ќе треба да бидат мониторирали за време на целата фаза на изградба, и дека процедурата за промена е развиена и имплементирана.

Клиентот ќе треба да ги зајакне праксите на комуникација со засегнати страни, да го гради капацитетот за вклучување на засегнати страни и да ги надгради постоечките механизми за оплаки согласно правилата на ЕБОР. Деталните препораки за справување со идентификуваните проблеми од делумната или целосната неусогласеност се во ЕСАП. Еколошкиот и социјалниот пакет со објавени информации за проектот беше достапен 120 дена, од Октомври 2022 година, а ЕСАП-от е договорен со клиентот. Финансиската одлука за гасоводот од Гостивар до Кичево (34 км, Секција 1) ќе биде реализирана, откако потребните еколошки и социјални студии ќе бидат завршени и објавени согласно барањата на Банката. Еколошкото и социјалното работење на проектот ќе биде мониториран од Банката преку редовни посети на лице место.

Техничка соработка

Банката има мобилизирано ЕУР 216.000 неповратна техничка помош од Специјалниот акционерски фонд, со цел да помогне со подготовка на проектот, вклучувајќи техничка и енергетска проценка на одржливоста за развој на преносната мрежа за гас во Северна Македонија, сеопфатна еколошка и социјална проценка, како и основна студија за гасоводот од Гостивар до Кичево и ГАП анализа.

Додадена вредност

Финансиска структура и намалување на ризикот. ЕБОР обезбедува долгорочно финансирање кое не е достапно во Северна Македонија од локалните комерцијални банки, за ваков вид на проект. Дополнително на ова, додадената вредност на Банката е во можноста да понуди финансирање кое го пополнува јазот во финансирање, потребно за проектот.

Информација за клиентот

Виолета Ангелеска Спасова

violeta.a.spasova@nomagas.com.mk

0038975383909

НОМАГАС Скопје

Булевар „Свети Климент Охридски“ број 54, 1000 Скопје

Разбирање на транзицијата

Натамошни информации во врска со пристапот на ЕБОР кон влијанието врз транзицијата, може да се проверат [тука](#).

Деловни можности

За бизнис можности или набавки, контактирајте ја компанијата клиент.

За бизнис можности со ЕБОР (кои не се поврзани со набавка) контактирајте не на:

Телефон: +44 20 7338 7168

Електронска адреса: projectenquiries@ebrd.com

За проектите на Банката со државниот сектор, посетете ја веб страната [Набавки на ЕБОР](#):

Телефон: +44 20 7338 6794

Електронска адреса: procurement@ebrd.com

Општи прашања

За сите прашања околу проектите, можете да не контактирате преку онлајн [Образецот за прашања за ЕБОР](#).

Еколошки и социјални политики (ЕСП)

[ЕСП](#) и релевантните Барања за работење (БР) ги воспоставуваат практиките преку кои ЕБОР ги имплементира обврските за промовирање на „еколошки стабилен и одржлив развој“. ЕСП и БР вклучуваат специфични одредби за клиентите, кои треба да ги следат, заедно со применливите барања од локалните закони за јавно информирање и консултациите, како и воспоставување на механизми за жалба кои треба да ги добијат и да изнајдат решение за забелешките и поплаките на клиентите и засегнатите страни, особено за еколошкото и социјалното работење на клиентот и самиот проект. Пропорционално со природата и рамката на проектниот еколошки и социјален ризик и влијание, ЕБОР дополнително бара неговите клиенти да објават информации, согласно релевантните практики, кои се поврзани со ризиците и влијанијата кои се појавуваат во проектите, да превземат разумни консултации со учесниците во проектот, и да ги разгледаат и да одговорат на поставените прашањата.

Повеќе информации за практиките на ЕБОР поврзани со оваа проблематика може да пронајдете [тука](#).

Интегритет и усогласеност

Канцеларијата на Главниот службеник за усогласеност (КГСУ) на ЕБОР, промовира добро владеење и обезбедува услови за имплементирање на највисоките стандарди на интегритет за сите активности на Банката, согласно најдобрите меѓународни практики. Проверката на интегритетот се врши на сите клиенти на Банката, со цел да се обезбедат услови проектите да не претставуваат неприфатлив ризик за интегритетот или репутацијата на Банката. Банката верува дека идентификувањето и разрешувањето на проблемите во фазите на одобрување на проектот, се најефикасни средства за обезбедување на интегритетот на трансакциите на Банката. КГСУ игра клучна улога во овие заштитни напори, но помага и во мониторинг на ризиците поврзани со интегритетот на проектите во пост-инвестициската фаза.

КФСУ е одговорна и за испитување на обвинувањата за измама, корупција и лошо владение во проектите кои се финансирани од ЕБОР. Било кој во или вон Банката, кој се сомнева дека има измама или корупција, треба да достави писмена забелешка до канцеларијата на Главниот службеник за усогласеност, на електронска адреса на compliance@ebrd.com. Сите работи кои ќе бидат пријавени, ќе бидат обработени од страна на КФСУ и ќе следи соодветна активност. Сите пријави, вклучувајќи ги и анонимните, ќе бидат разгледани. Приговорите може да бидат поднесени на било кој јазик кој се користи во Банката или јазик во земјите каде Банката има свои канцеларии. Доставените информации мора да бидат за општа добра намера.

Пристап до Политика на информации (ППИ)

ППИ пропишува како ЕБОР ги објавува информациите и се консултира со учесниците во проектот, со цел да промовира подобро спознавање и разбирање на стратегиите, политиките и проектите, следствено нивното стапување на сила од 1 јануари 2020 година. Ве молиме проверете на овој линк - [Пристап до политики за информирање](#), за да дознаете кои информации се достапни на веб страната на ЕБОР.

Посебни барања за информации може да се достават преку [Формуларот за прашања за ЕБОР](#).

Независен механизам на приговори за проектот (НМПП)

Доколку справувањето со забелешките на клиентите или Банката, околу еколошките, социјалните и јавните објави на информации не се успешни (на пример, преку механизмите на жалба на ниво на клиент - проект или преку директна интеракција со менаџментот на Банката), поединците и организациите може да бараат нивните забелешки да се разгледаат преку релевантниот независен механизам на приговор за проекти на ЕБОР, креирани за оваа намена.

НМПП независно ги разгледува аспектите на Проектот кои се верува дека предизвикале (или има веројатност дека ќе предизвикаат) штета. Целта на механизмот е да поддржи дијалог помеѓу учесниците во Проектот во разрешување на аспектите од еколошки, социјални и јавни објави на информации; да определи дали Банката ги испочитувала еколошките и социјалните политики или одредбите кои се поврзани со проектот, во однос на [Пристапот до политиките на информирање](#), и онаму каде што е релевантно, да се справи со било кои постоечки неусогласености со овие политики, истовремено спречувајќи идни неусогласувања со Банката.

Посетете ја веб страната [Независен механизам за проектната отчетност](#) (НМПО) за да дознаете повеќе за активностите и мандатот на истиот. Можете да [поднесете барање](#) за ревидирање или директно да го контактирате НМПО на електронската адреса ipam@ebrd.com за да добиете упатства и повеќе информации за НМПО и за начинот на поднесување барање.